

en is dikwijls zeer moeilijk van een verhoogde zoutzuurafscheiding tengevolge van een oude zweer te herkennen.

Het nerveuze braken komt tegenwoordig herhaaldelijk bij soldaten voor en is als karakteristiek ziektebeeld gemakkelijk te herkennen. Verwisseling met braken tengevolge eener meer ernstige organische aandoening (divertikels van den slokdarm, hersen- en nierlijden) komt af en toe voor.

Ten slotte bevat het artikel beschouwingen over de al of niet wenschelijkheid van ziekenhuisverpleging bij verschillende maag-aandoeningen en over de vraag, in hoever deze laatste aanleiding geven tot geheele of gedeeltelijke ongeschiktheid voor den militairen dienst.

A. J. A. KOELENSMID.

OVERZICHT VAN WEEKBLADEN.

Berliner klinische Wochenschrift 1918, No. 32.

HERM. KÜMMELL. *Nierenverletzungen, chirurgische Nierenerkrankungen und ihre Begutachtung bei Soldaten.*

POSNER. *Zylinder und Zylindroide. Zweite Mitteilung.* — Dat de in donkerveldverlichting goed zichtbare colloïede klompjes, draden, netten en cilindroïden van renalen oorsprong zijn, heeft POSNER reeds in 1913 aangetoond. Ook QUENSEL, die zijn onderzoek controleerde door lijkopeningen en operaties, komt tot hetzelfde inzicht. Hij kleurde den urine-neerslag met chloorcadmium en methyleenblauw. POSNER wijst er nogmaals nadrukkelijk op, dat de donkerveldverlichting veel beter is en meer de aandacht verdient.

SOBERNHEIM und NAGEL. *Ueber eine Diphtherie-epidemie durch Nahrungsmittelinfektion.* — Ziek worden van een aantal militairen van verschillende troepenafdeelingen te Berlijn, die hun eten ontvingen uit eenzelfde keuken; hier leden talrijke personen aan diphtherie, voordat die bij de militairen was uitgebroken. Keelonderzoekingen, afzondering, beschuttende inenting brachten de epidemie tot staan.

THEODOR SACHS. *Zur Trockenbehandlung der Trichophytia profunda mit der fettlosen Salbe Lotionale.*

MINDACK. *Ueber Acetoform.* — Acetoform is een verbinding van aluminium-acetaat, citroenzuur en hexamethyleentetramine. Het is een fijn poeder, ook in tabletten verkrijgbaar en werkt in 0.5—1 pCt. oplossing resp. in poeder veel beter dan solut. acet. alumin.

Deutsche medizinische Wochenschrift 1918, no. 32.

P. SCHMIDT und M. KLOSTERMANN. *Weitere Versuche über Ausnutzung von Pflanzeiweiß.* — Leverde een vorige proef de uitkomst op, dat 80—89 pCt. van het paddestoeleneiwit wordt opgenomen, een tweede proef had 80 pCt. tot resultaat. Proeven met een big van 1/2 jaar toonen, dat het dier ongestraft paddestoelen als voedsel in plaats van zemelen kan verteren en daarbij goed gedijen.

E. PAYR. *Ueber Wiederbildung von Gelenken: ihre Erscheinungen und Ursachen; funktionelle Anpassung-Regenerationen.* (Schluss aus n°. 31).

W. SCHOLTZ. *Ueber die Feststellung der Heilung der Gonorrhoe.* — Bewijzend zijn alleen gonococcen, geen draden. HERZOG's degeneratie-vormen zijn ontaarde cellen. Nauwkeurig en stelselmatig onderzoek van secret na provocatie. Hiervoor 1/2 pCt. nitr. argenti, perhydrol of samen. Beter nog arthigon intraveneus volgens ASCH. Methode van onderzoek.

HUGO HAUKE. *Darmverschluss bei MECKEL'schem Divertikel nach Appendektomie.*

CHR. STIEDA. *Weiterer Beitrag zur Behandlung infizierter Schusswunden mit hochprozentigen (10 pCt.) Kochsalzlösungen.*

ALFRED GUTTMANN. *Stimmstörungen im Felde. Zur Technik der Uebungstherapie.*

EMMO SCHLESINGER. *Der diagnostische Wert des okkulten Blutnachweises in den Fäzes. Bemerkung zu der gleichnamigen Abhandlung von Dr. BAUMSTARK in no. 25 dieser Wochenschrift.* — De opzienbarende uitkomsten van BAUMSTARK zijn te wijten aan het werken volgens WAGNER. Schrijver, die steeds zijn in 1906 in het licht gegeven werkwijze volgt, deed daarmede nooit dergelijke waarnemingen. Zulke epidemieën van occulte bloedingen nam ook hij waar, maar dan had de laborant op zijn laboratorium altijd een fout in de methode begaan of was een onbetrouwbaar reagens gebruikt.

G. GASSNER. *Ueber die praktische Verwendbarkeit des Metachromgelbs und metachromgelb-ähnlicher Stoffe für differentialdiagnostische und andere Nährböden.*

JOH. VOLKMANN. *Sommerzeit und Messung der Körperwärme.* — Daar de laagste temperatuur 's nachts tusschen 12 en 6, de hoogste tusschen 's avonds 5 en 12 uur ligt, heeft de zomertijd bij waarnemingen te 7 ure 's ochtends en 5 uur 's avonds tot fouten aanleiding gegeven, die, waar het lichte koorts geldt, niet onbelangrijk zijn. Het verschil van tijd tusschen Berlijn en westelijk front bedraagt bovendien 2 uren.

I. PICK. *Der initiale Wärmeverlust bei Säuglingen.*

HUEPPE. *Der bakteriologische Charakter der „Spanischen Krankheit“.* *Offener Brief an den Herausgeber.* — HUEPPE gelooft evenmin als bij de vorige epidemieën aan een specifieke bacterie, maar legt den nadruk op door het ongunstige weer gewekte voorbeschiktheid.

G. MAMLOCK. *Aus den Parlamenten.*

Kleine Mitteilungen.

The British medical Journal, No. 3003, 20 Juli 1918.

A. G. AULD. *Further remarks on the treatment of asthma by peptone.* — Als vervolg op de mededeeling van 5 Mei 1917 wordt de theoretische grond der behandeling besproken, waarbij wordt uitgegaan van de veronderstelling, dat asthma van anaphylactischen aard is. De uitkomsten der intraveneuse inspuiting met WITTE's pepton schijnen gunstig in echte gevallen. Recidieven na weken en maanden treden te later op naarmate van den tijd, dien de aanvallen uiteen liggen.

JULIUS BURNFORD. *A note on epidemics.* — De beschreven epidemie wijkt in verschijnselen niet af van de hier heerschende griep. Polyadenitis is een regelmatig verschijnsel. Geen influenza-bacillen. Schrijver wil den naam klierkoorts gebruiken.

F. J. CLEMINSON. *Nasopharyngeal conditions in meningococcus carriers.* — Het onderzoek doet vermoeden, dat bij dragers de bijholten voor meningococci geliefde verblijfplaatsen zijn en dat vergrootte amandelen den duur van het dragerschap verlengen.

JOHN D. MALCOLM. *Two cases of vulvitis caused by the accumulated secretion of TYSON'S glands.*

Z. P. FERNANDEZ. *The value of artificial pneumothorax in the arrest and prevention of haemoptysis in pulmonary tuberculosis.* — Eenige geschiedenissen, die den fraaien uitslag in het licht stellen.

Sir BERTRAND DAWSON. *An address on the future of the medical profession. Part II.*

The Lancet No. 4951, 20 Juli 1918.

W. T. LISTER. *Hunterian lecture on the pathological aspects of certain war injuries of the eye.*

P. MCBRIDE and A. LOGAN TURNER. *War deafness with special reference to the value of vestibular tests.*

PHILIP TURNER. *Gunshot fractures of femur: some methods of reducing serious displacements.*

CHARLES A. MORTON. *Treatment of fracture of the shaft of the humerus by splints.*

Sir BERTRAND DAWSON. *The future of the medical profession (Being an abstract of the Cavendish lecture delivered before the West London medico-chirurgical society on July 4th at the West London hospital and July 11th at the Royal society of medicine).*

The British medical Journal, No. 3004, 27 Juli 1918.

GUTHRIE RANKIN. *Broken sleep.* — Bevat geen nieuws.

W. M. BAYLISS. *The buffer-salts of the blood.* — De naam bufferzouten is onjuist. De regeling van de bloed-reactie heeft plaats door bicarbonas natricus, dat chemisch de H- en de OH-ionen opneemt, en koolzuur vrijstelt of bindt. Eiwit, zooals MOORE meent, bezit de functie niet. Slechts door inwerking van sterke zuren of alkaliën worden bindingen verkregen, wat in het lichaam niet voorvalt. Bovendien bewijzen elektrische geleiding en vriespunt de rol van een zout, niet van eiwit. Geschiedenis van het vraagstuk.

MARCUS MAMOURIAN. *The part played by the bone graft.*

OLIVER H. GOTCH and HAROLD E. WHITTINGHAM. *A report on the influenza epidemic of 1918.* — In afstrijksels van de neus-keelholte werd geregeld een gram negatieve micrococcus gevonden naast andere bacteriën; in 8 pCt. influenza-bacillen. Bij opsmeren van de cultuur in de keel van gezonden volgde de ziekte. Incubatietijd 1—2 dagen; koorts 3—5 dagen. In de urine eiwit, hyaline of gekorrelde cylinders.

Leucopenie met betrekkelijke neutrophilie op het hoogtepunt der koorts.

A. LLOYD JONES. *The doctor's problem.*

The Lancet No. 4952, 27 Juli 1918.

JUDSON S. BURY. *Remarks on the pathology of war neuroses. An address given to the officers at the Lord Derby War hospital.*

C. NOON. *Gunshot wounds of the peripheral nerves.*

J. A. WILSON. *Gunshot wounds of the thorax: their later stages.*

WILLIAM FLETCHER. *Abstract of a paper on capsulate mucoid forms of paratyphoid and dysentery bacilli.* — Merkwaardige vondsten bij dragers van genoemde bacillen. De bacillen met kapsel uit de slijmige culturen vertoonden o.a. andere agglutinatie-eigenschappen dan de gewone. De kapsel bezittende paratyphus-bacillen konden als zoodanig worden voortgekweekt en sloegen bij bepaalde kweekwijzen weer om in gewone paratyphus-bacillen.

JOHN MATTHEWS. *On a method of preparing medium for the culture of PFEIFFER'S influenza bacillus that gives profuse growth and is to a marked degree selective for this organism.* — In de tegenwoordige epidemie onderzocht de schrijver 100 lijders op influenza-bacillen door uitstrijken van een veegsel uit de achterholte van den neus op den door hem gevonden voedingsbodem, vervaardigd uit met trypsine verteerd bloed en agar. In alle gevallen vond hij den influenza bacil, dikwijls in reine cultuur. Ook in sputa van de lijders was dit het geval. De bacil was de eenige, die standvastig voorkwam.

W. JAMES WILSON and GEORGINA DARLING. *Useful media of isolation and cultivation of meningococcus, enterococcus and B. Typhosus.*

Sir ROBERT JONES. *Military orthopaedic surgery: its scope and aims.*

The British medical Journal No. 3005, 3 Augustus 1918.

ERNEST H. STARLING. *The significance of fats in the diet.* — Plotselinge vervanging van al de vetten in de voeding door koolhydraten doet oedeem ontstaan, te eer, naarmate de geheele voeding onvoldoende is. Zuigelingen krijgen huu energie voor 35 pCt. uit vetten, kinderen voor 25 pCt., volwassenen voor 20—25 pCt.. Bij zeer sterken arbeid moeten de vetten worden vermeerderd, hun energie tot 35—40 pCt. toe; de darmen kunnen in dezen vorm van voedsel de meeste calorieën opnemen, wat met koolhydraten niet zou kunnen. Gewenscht voor niet zwaren arbeid dus 20 pCt. der energie door vetten.

GILBERT I. STRACHAN. *Treatment in the toxæmias of pregnancy.*

J. KIRK. *Malaria and diseases of the eye.* — Van de talrijke oogziekten, die aan malaria zijn ten laste gelegd, zijn volgens KIRK's langdurige ervaring slechts de volgende onmiddellijk met malaria in verband te brengen. Keratitis denticulata, oogspier-verlammingen, neuroretinitis, retrobulbare neuritis, trigeminus-neuralgieën, bloedingen in het netvlies.

JOHN GUTHRIE. *An operation for reconstruction of the urethra in cases of severe or impermeable stricture.*

C. AVERILL and J. GRIFFITHS. *The influenza epidemic in a camp.*

J. A. WIJNHOFF.

Wiener klinische Wochenschrift 1918, No. 33.

HANS V. HABERER. — *Zur Frage der Operation während akuter Blutungen aus Magen und Duodenalgeschwüren.* — HABERER acht het onmogelijk om scherp omschreven aanwijzingen te geven welke bloedende maagzweren te opereeren zijn, welke niet. Zijn ervaring bij niet opereeren is als regel gunstiger dan bij een meer ingrijpende behandeling, hoewel hij ook hierbij aan een wonder grenzende genezingen verkregen heeft. Wordt geopereerd, dan is alleen van een resectie heil te verwachten en nemen vooral in acht, dat multiple zweren geen uitzondering zijn.

ALADAR HENSZELMAN. — *Die Röntgendiagnostik der Milz.* Indien de dikke darm met lucht wordt opgeblazen is de milt röntgenologisch aantoonbaar; geringe miltzwellingen, die palpatorisch niet aantoonbaar zijn kunnen op deze wijze ontdekt worden.

ADOLF EDELMANN. — *Zur klinischen Symptomatologie der lobären Influenzapneumonie.* De lobaire longontstekingen, die door influenzabacillen veroorzaakt worden, kunnen onderkend worden van de genuine croupieuze longontsteking door de relatief langzame pols en ademhaling; bovendien valt hierbij op het geprotaheerde verloop van de longafwijking, de drukkijpelijkheid der stammen van den nervus trigeminus en het iets gunstiger verloop tegenover de echte croupieuze pneumonie.

EMIL LÖWI. *Ueber ein Verfahren zur Beurteilung von Veränderungen der Farbe und Durchsichtigkeit bei Bakterienkulturen und chemischen Reaktionen.*

JULIUS HEUFELD. *Zur Frage der Reinfektion bei Syphilis.*

ARPAD PARTOS. *Zur Frage der Reinfektion bei Syphilis.* — Dit en het bovenstaande artikel geeft een discussie over de juistheid van de mededeeling van PARTOS (*Wiener klin. Wochenschrift*, 1918, n°. 23) over een geval van reinfectio syphilitica.

Militärsanitätswesen. JOSEF VON BODO. *Die odontorthopädische Versorgung der bleibenden Unterkieferpseudarthrosen und die dadurch erzielte Behebung der bisherigen Invalidität und Erwerbsunfähigkeit dieser Kriegsinvaliden.*

J. ED. ST.

Münchener Medizinische Wochenschrift, No. 33.

K. ZIELER. *Zur Frage der Zuverlässigkeit der WASSERMANNschen Reaktion (Schluss folgt).*

V. KLINGMÜLLER. *Ueber die Wirkung von Terpentineinspritzungen auf Eiterungen und Entzündungen.* — KLINGMÜLLER heeft met zijn onderhuidsche terpentijninspuitingen ($\frac{1}{4}$ cM. van een 20 pCt. verdunning van ol. terebinth. rectific. in olijfolie, met tusschenruimten van eenige dagen herhaald) zeer gunstige ervaringen opgedaan bij verschillende verwikkelingen van gonorrhoe, trichophytie, furunculosis, folliculitis barbae, acne vulgaris, verschillende vormen van eczema, pityriasis rosea, lichen ruber, impetigo, lupus erythematodes, ziekten van blaas en nierbekken, tuberculose (scrophuloderma, veretterende halsklieren, ook lupus vulgaris), verschillende vormen van acute dermatitis, strophulus infantum, salvarsaanexanthem enz.. Ook met crotonolie verkreeg hij dergelijke uitkomsten. Over de werkingswijze somt hij verschillende mogelijkheden op.

G. KATSCH. *Purpura mit und ohne Thrombopenie.* — KATSCH is overtuigd, dat men door telling der bloedplaatjes bij purpura tot een betere indeeling dezer groep van aandoeningen komt dan door de klinische verschijnselen, hoewel zich door de thrombopenie alleen niet de bloeditstoringen laten verklaren. Hij geeft twee geschiedenissen van purpura met en twee zonder thrombopenie. Bij de laatsten (purpura HENOCH) bestonden ook urticaria-achtige verschijnselen enz., reden waarom hij bij deze groep aan het vegetatieve zenuwstelsel een rol bij het ontstaan der ziekte toekent, de andere groep beschouwt hij als haematogene purpura.

BIESALSKI. *Beitrag zum Bau des SAUERBRUCH-Kunstarmes.* — Met verschillende afbeeldingen.

BENZEL. *Zur operativen Behandlung des Gebärmutter-Scheidenvorfalls.* — Bericht over

een reeks gevallen van scheedeplastiek, gewoonlijk gecombineerd met de operatie van ALEXANDER-ADAMS, in eenige gevallen met vaginifixura uteri, in eenige met totaal-exstirpatie van de baarmoeder. In de eerste reeks gevallen bleek bij ongeveer 90 pCt. blijvend herstel te zijn opgetreden, in de volgende bij een wat lager percentage.

P. W. SIEGEL. *Weitere Vereinfachung des Dämmerschlafes unter der Geburt.* — Het is SIEGEL gelukt een schema voor de toediening van scopolamine en amnesine vast te stellen, dat het gebruik van chloraethyl overbodig maakt, geen nadeeligen invloed op de weeën uitoefent en geen of onbeteekenende oligopnoe bij de kinderen veroorzaakt.

G. B. GRUBER und A. SCHÄDEL. *Zur pathologischen Anatomie und zur Bakteriologie der influenzaartigen Epidemie im Juli 1918.* — Geen nieuwe gezichtspunten.

K. VON ANGERER. *Zum Nachweis von Typhus-, Paratyphus- und Ruhrbazillen im Stuhl.* — Uitvoerig wordt de toepassing van lakmoes-suiker-bouillon-gistbuisjes (DURHAN) beschreven.

A. SCHÄFER. *Intravenöse, intramuskuläre und rektale Infusion körpereigenen Blutes nach schweren Blutungen.* — Bij gebersten, extrauterine zwangerschap spoot SCHÄFER met zeer snel gunstig gevolg het door gaas gezeefde uitgestorte bloed bij de patiënte in een ader of tusschen de spieren in. Ook gaf hij van bij baring of miskraam per vaginam uitgestort bloed met goed gevolg lavementen van ruim 1 liter. Deze werken als ideale voedingslavementen.

K. STARGARDT *Ein einfaches Radiumadaptometer zur Untersuchung auf Hemeralopie.*

E. WINCKLER. *Beitrag zur Operation des Mastdarmvorfalles.* — WINCKLER past reeds sinds jaren de door STEIN medegedeelde methode toe; hij gebruikt echter in plaats van een fasciestrook dik joodcatgut.

M. GIOSEFFI. *Ein Fall von Leishmaniosis-Kala-Azar.* — Een geval te Triest, waarschijnlijk overgebracht door een hond.

F. LENZ. *Die Gesetzentwürfe gegen die Verhinderung von Geburten.*

La Presse Médicale 1918, no. 37.

M. BLOCH. *Résistance du méningocoque au traitement sérique intrarachidien.* — BLOCH wil elk geval van meningitis cerebrospinalis, ook de schijnbaar lichte, van den aanvang af behandeld zien met groote giften serum, tegelijk intramusculair (resp. intraveneus of onderhuids) en lumbaal. De ziekte gaat toch dikwijls gepaard met septichaemie, terwijl volgens zijn meening de coccen zich niet zelden parameningeaal, buiten de hersenvliezen nestelen, vanuit welke haarden telkens uitzaaiingen in de cerebrospinale vloeistof optreden. Ook moet men rekening houden met een vroegtijdig optredende intolerantie van de hersenvliezen voor het serum. Casuïstiek.

P. PICARD. *Anesthésie générale en chirurgie de guerre.* — Met afbeeldingen van een toestel.

La Presse Médicale 1918, No. 38.

H. VAQUEZ. *Introduction à l'étude des maladies du coeur.* — Fraai, niet kort samen te vatten artikel.

P. COUDRAY et GUISEZ. *La trachéocèle.* — Een geval. De scheur in de trachea moet zijn ontstaan, toen in de nabijheid van den patiënt een bom ontplofte: hij moet op de sterke stijging van den luchtdruk met een zeer krachtige glottissluiting hebben gereageerd, waardoor de trachea barstte.

M. OLIVIER et G. AYMÈS. *A propos de la séméiologie réflexe de l'épilepsie, paroxysme convulsif, réflexe d'adduction du pied, phénomènes des orteils.* — Een merkwaardig geval.

La Presse Médicale 1918, No. 39.

A. ASCOLI. *Diagnostic bactériologique dans la dysentérie.* — ASCOLI betoogt, dat de in Europa endemische dysenterie alleen door den bacil van SHIGA wordt veroorzaakt, die echter door verschil van milieu zich onder geheel verschillend beeld vertoonen kan.

K. VIOLLE. *La bronchite sanglante (spirochètose broncho-pulmonaire de Castellani).* — Deze ongeveer een maand durende, goedaardige, met weinig algemeene verschijnselen gepaard gaande, door de spirochaeta bronchialis (CASTELLANI) veroorzaakte ziekte is

tegenwoordig in Zuid-Frankrijk, ook onder Franschen, geen zeldzaamheid. VIOLLE beschrijft de epidemiologie en kliniek der ziekte.

La Presse Médicale 1918, No. 40.

V. BUÉ. E. BONNAIRE. *29 Mars 1858—8 Juillet 1918.*

MAUCLAIRE. *L'ablation des projectiles sous l'écran.*

J. DANYSZ. *Traitement anti-anaphylactique de l'asthme, de certaines dermatoses et des troubles gastro-intestinaux.* — Bij een reeks toestanden van anaphylactische overgevoeligheid (asthma, verschillende huid-, maag- en darmaandoeningen) moet het antigeen gezocht worden in de darmflora of het voedsel, dat door een tijdelijke of chronische afwijking in het slijmvlies in het bloed komt. Voor een anti-anaphylactische behandeling moet men dus van dit antigeen uitgaan. Bij een reeks van deze aandoeningen verkreeg DANYSZ bijna onmiddellijk gunstige uitkomsten met een preparaat, geïsoleerd uit de darmflora en onderhuids ingespoten. Lezenswaardig artikel.

P. SMIT.

Société de Biologie. Parijs. Zitting van 6 Juli 1918.

KABESHIMA. *Pseudo-agglutination van choieravibrio's.* — Wanneer men bacillen kweekt in bouillon, waarbij immuniseerend serum is gevoegd, krijgt men een spontaan agglutineerden en onagglutineerbaren stam.

PETIT. *De kystenziekte van de nier bij de rat.* — Met het oog op de spirochaeta 200 autopsieën bij ratten verrichtend, heeft PETIT een geval van kystenziekte bij de rat waargenomen, veelbeteekenend met het oog op den neoplastischen aard van de aandoening.

ED. CHATTON. *Physische factoren, noodig voor het zuiver kweken van flagellaten van het geslacht Trichomastix.* — CHATTON onderzoekt achtereenvolgens den invloed van de zuurstof (een zeer kleine dosis voor het gedurende langen tijd goedhouden der kweekfels), van de reactie (een bepaalde zuurtegraad is noodig), en van de temperatuur (de flagellaat groeit goed tusschen de 13 en 37 graden, maar hij blijft het langst levend bij 20 tot 37 graden).

CAULLERY & F. MESNIL. *Ontwikkelings-dimorphisme bij de Annelidae Polychaetae.* — Gezamenlijk overzicht dezer feiten, waarvan men in 1889, ten tijde der eerste onderzoekingen van de schrijvers, slechts een geval kende: dat van de nereis dume rillii. In dit geval, eveneens in dat van de dodecacera concharum, kent men twee epitoke vormen van verschillende grootte, en een atoken vorm, die den volwassen toestand bereiken. Bij spio martinensis, evenals bij de polygordiaten, is er dimorphisme in de evolutie der eieren, maar er is geen verband met den epitoken vorm.

RONCHESI & LANTENOIS. *Gebruik van natriumfluoruur voor het bewaren van haemolytische sera.* — RONCHESI & LANTENOIS hebben vastgesteld dat bepaalde zure verbindingen van natriumfluoruur oplossingen geven, die de haemolyse verlangsamen of tegenhouden. Dit bezwaar verdwijnt, wanneer men gebruik maakt van een zuiver neutraal zout of van een goed geneutraliseerde oplossing.

KERELLE. *Experimenteële alimentaire vergiftiging.* — In den loop van vaccinatieproeven bij muizen tegen den bacillus murium, die B-typhusachtig is, heeft KERELLE herhaaldelijk bij individuen, die een proefmaaltijd hadden gekregen, een peracute vergiftiging van maag en darm waargenomen, herinnerend aan de menschelijke ziekte. Dit voorval treedt voornamelijk bij muizen aan den dag, die vóór den infecteerenden maaltijd aan een poos vasten onderworpen zijn. De individueele factor speelt een overwegende rol, wanneer alle andere voorwaarden dezelfde zijn. De hoeveelheid toegediende bacillen oefent slechts een invloed van den tweeden rang in de genesis dezer gevallen.

BETANCES. *Granula van LEISHMAN en spirochaeten.* — De granula van LEISHMAN zijn zichtbaar bij den niet geïnfecteerden Margaropus annulatus; overvloediger in de eieren van deze Ixodes. Zij schijnen van verschillenden aard en oorsprong te zijn. Granuli kunnen zoowel met de secretie als met de celdeeling in verband staan. In ieder geval hebben zij niets uit te staan met de spirochaeta.

LAVERGNE. *Gasgangreen*. — 15 spierpraeparaten, afkomstig van lijdens aan gasgangreen, hebben B. in staat gesteld de septische vibrio te isoleeren, en wel in 5 gevallen; den *Bacillus bellonensis* vond hij in 7 gevallen (van den aanvang af toxisch verloopend). Deze resultaten zijn verkregen langs verschillende wegen. Directe uitzaaiing der producten heeft nimmer isolatie mogelijk gemaakt; doorgang door de cavia is noodig; het warm maken der emulsie met de sporen bleek nuttig te zijn; het beste was, het kweeksel „rijp” te laten worden, hetgeen in 7 gevallen resultaat opleverde, nadat andere methodes waren mislukt.

J. VAN DER HOEVEN LEONHARD.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Premières heures du blessé de guerre, du Trou d'Obus au Poste de Secours, par et P. BERTEIN et A. NIEMIER. MASSON & CIE, Paris, 1918. Prijs 4.40 frcs.

Dit boekje van 144 bldz. met een vijftigtal goede plaatjes (een deeltje uit de bekende *Collection Horizon*) geeft niet, wat het overbekende boekje van ESMARCH-QUANJER, het Oranje-Kruisboekje, en dergelijke meer of minder op elkaar gelijkende werkjes den lezer bieden. Het geeft minder, het geeft meer en het geeft wat anders. Het geeft minder, daar het zich beperkt tot de verwondingen. Het geeft meer, omdat het niet alleen op min of meer apodictische wijze een bepaalde handeling voorschrijft, maar behoorlijk alles toelicht, met opgave van literatuur, persoonlijke ervaring, enz. Het geeft wat anders, daar het zich niet richt tot den leek, maar tot den arts en v.n.l. tot den officier van gezondheid, die in de eerste linies van het hedendaagsche slagveld zijn hulp zal hebben te verleen. Het is ook geheel anders van opzet: het geeft niet een stelselmatige opsomming van verwondingen en de behandeling daarvan; maar het voert den lezer mee naar het slagveld, naar de „Poste de Secours avancé”, en geeft hem een inzicht in wat daar gebeuren moet en gebeuren kan tijdens de „periodes de guerre à front stable” en tijdens de aanvalsperioden. Het is niet zoozeer de verwonding als wel de verwonde zelfs, die het ontwerp van bespreking uitmaakt. Daar de stijl van de schrijvers meer is die van den levenden verhaaltrant dan die van een betoog, krijgt men op aangename wijze veel nuttigs te hooren.

Op enkele zaken wil ik even de aandacht vestigen. In de eerste plaats op een nieuw soort van brancard, in het bijzonder voor de loopgraven, waarvoor ook ons raam „DE MOOY” minder geschikt zal blijken. In de plaats op het oordeel der schrijvers over de snelverbandjes, die ieder soldaat met zich voert. „Ce pansement à surtout une action morale; son action réelle thérapeutique, est peut-on dire, nulle”. Dan op de maatregelen, die moeten genomen worden om de verbandplaatsen zóó te beschermen, dat de gekwetste en de helper er zich veilig gevoelen, ook bij een heftig bombardement: alleen te bereiken door het bomvrij maken der localiteit, nooit door de Roode-Kruis-vlag: „Sur le champs de bataille moderne la convention de Genève n'existe pas”. Verder op het meer toepassen van het spalpen der ledematen, ook als er geen beenbreuk is.

Een uitvoerige bespreking wordt gewijd aan de verschijnselen en